

Gun je kind ook eens een teleurstelling

(1) Afgelopen september spanden ouders in Abcoude een rechtszaak aan tegen de basisschool van hun 7-jarige dochter. De reden was onenigheid over de klassenindeling. Het meisje wilde graag bij haar vriendinnen in de groep en bovendien waren de ouders bezorgd dat het pientere kind niet genoeg zou worden uitgedaagd in de klas waarin ze was geplaatst.

(2) Deze ouders lieten de zaak vallen toen ze merkten dat ze de anonimiteit van hun dochter in de pers niet konden garanderen. Zij zijn een voorbeeld van het toenemend aantal vaders en moeders die de school van hun kinderen voor de rechter dagen. Rechtsbijstandsverzekeringen melden onlangs dat het percentage onderwijszaken flink stijgt. Zij zijn wat de Deense psycholoog Bent Hougaard 'curlingouders' noemt: overbeschermende ouders die alle obstakels voor de voeten van hun kinderen proberen weg te vegen, net zoals in de curlingsport met bezems de baan wordt vrijgehouden. Hougaard waarschuwt dat deze kinderen zich daardoor niet volwaardig kunnen ontwikkelen.

(3) Curlingouders gaan op hoge poten naar school om iets voor hun

kind af te dwingen of recht te zetten; ze komen bij juffen en meesters om ieder wissewasje verhaal halen. Ze bemoeien zich langs de lijn met de corrigerende aanwijzingen van de coach en de scheidsrechter, mengen zich in de ruzies van hun kinderen met anderen, bellen woedend op als hun dochter op een feestje een kinderfilm heeft gezien waarvan ze voor het slapengaan moest huilen.

(4) Dat 'curlinggedrag', vaak onbewust en met de beste bedoelingen, komt volgens deskundigen voort uit het toenemend streven van ouders om hun kinderen tegenslag en teleurstelling te besparen. Socioloog Herman Vuijsje en journalist Anneke Groen constateren in hun recentelijk gepubliceerde boek *Eindeloos ouderschap* dat ouders nooit eerder zo bezorgd waren om en toegewijd waren aan hun kinderen. Ouders zijn assertiever, geloven in maakbaarheid, hebben minder kinderen en voelen zich verantwoordelijker voor hun geluk. "Bovendien moet alles leuk zijn", zegt pedagoog Marina van der Wal. "Ouders willen vooral leuke opvoeders zijn."

(5) Een van de consequenties, zeggen deskundigen, is toenemend ongemak om grenzen aan kinderen te stellen. Ontwikkelingspsycholoog Marga Akkerman heeft dat de laatste twintig jaar radicaal zien veranderen. "Regels handhaven kan voor teleurgestelde gezichten zorgen", zegt ze. "Kinderen wenden zich van je af, worden boos, gaan huilen. Dat is ongemakkelijk. Ouders willen graag

vriendjes blijven met hun kinderen en geven daardoor sneller toe.”

80 **(6)** Wat ouders te weinig beseffen, is dat hun gepamper de ontwikkeling van de zelfredzaamheid van kinderen in de weg staat. Van tegenslag kunnen opgroeiende kinderen iets opsteken, of het nu gaat om een nederlaag op het sportveld, een
85 tegenvallend schoolresultaat of ruzie met vriendjes. “Als ouders taken weghouden bij hun kind, ontnemen ze het de mogelijkheid om te leren”, zegt neuropsycholoog en hersen-
90 wetenschapper Jelle Jolles, auteur van *Het tienerbrein*. “Voor de ontwikkeling van kinderen en tieners is het essentieel dat ze veel ervaringen en kennis opdoen. Als een ouder de
95 problemen oplost, kan de jongere de situatie niet zelf aanpassen. Hij kan die oplossingen niet in de hersenen opslaan en zich deze op een later moment dan ook niet herinneren.”

100 **(7)** Daarom is het volgens Jolles zo belangrijk dat kinderen de gelegenheid krijgen om een blauwtje te lopen, een beetje verdriet te hebben, een beetje pijn te hebben, een beetje
105 eenzaam te zijn. “Ook negatieve ervaringen zorgen voor zelfinzicht, voor zelfregulatie¹⁾ en voor empathie²⁾ met anderen. Het helpt ze om stevige volwassenen te worden.
110 Doe je dat niet, dan kweek je óf angstige óf luie kinderen, die verwachten dat anderen dingen voor hen doen.”

(8) Volgens Marina van der Wal blijven kinderen die niet hebben
115 geleerd tegenslag als leerproces te gebruiken, onbewust heel hard ‘mammie’ of ‘pappie’ roepen als het tegenzit. “Ik denk dat ze daardoor gevoeliger worden voor spanning.”

120 **(9)** Als kinderen leren om moeilijke situaties zelf op te lossen, levert dat een gevoel van vertrouwen in eigen

kunnen op. “Controle kunnen nemen op grond van inzicht in jezelf is cruciaal om later stevig in je schoenen te staan”, zegt Jolles.

125 **(10)** Meer vrijlaten dus, die kinderen. Zelf de gelegenheid geven om foutjes te maken. Ouders zouden daarom
130 hun focus moeten verleggen van het nú leuk en gezellig houden naar het zelfstandig maken van kinderen. “Op het moment dat je een baby in je armen houdt, moet je eigenlijk al het beeld voor ogen hebben van een
135 21-jarige adolescent die het huis uitgaat”, stelt Marina van der Wal radicaal. “Als ouder zou je steeds bezig moeten zijn met: ‘Wat zou dit kind op dit moment zelfstandig moeten kunnen?’ Maar we denken in onze cultuur tegenwoordig te veel in het hier-en-nu, en te weinig op de lange termijn.”

145 **(11)** Moeten ouders hun kinderen dan maar helemaal loslaten? Dat ook weer niet. Jolles vergelijkt het begeleiden van kinderen naar zelfstandigheid met hen leren lopen en
150 fietsen. Eerst een loopwagentje geven, zijwieltjes monteren, handje vasthouden, zadel vasthouden en dan pas loslaten. Als kinderen ouder worden, neemt praten die sturende
155 rol over.

(12) Volgens Jolles is feedback van ouders immens belangrijk voor kinderen, zeker voor tieners. Niet het soort gesprek waarin ouders de oplossingen voorschotelen, maar open
160 vragen stellen over hoe het kind iets heeft aangepakt of wil gaan aanpakken. Bijvoorbeeld: ‘Lastige situatie, wat zijn jouw gedachten daar nou over?’ Of: ‘Wat maak je hieruit op?’

165 **(13)** Die feedback zorgt er volgens Jolles voor dat de tiener eerdere ervaringen kan bijslijpen. “En die kleine aanpassingen worden steeds in de

170 hersenen opgeslagen in de vorm van veranderingen in complexe hersennetwerken, net als met fietsen vroeger. Daardoor blijven de ervaringen beschikbaar voor gebruik op een

175 later moment. Ouders moeten de route van hun kinderen niet willen lopen, maar ze kunnen wel helpen de weg te wijzen.”

*naar een tekst van Annemiek Leclaire,
NRC, 15 december 2017*

noot 1 zelfregulatie: het vermogen je emoties te regelen en je eigen gedrag te kunnen sturen
noot 2 empathie: inlevingsvermogen, medeleven

Tekst 2 Gun je kind ook eens een teleurstelling

- 1p 11 Hoe wordt de tekst ingeleid in alinea 1?
vooral door
- A een conclusie over het onderwerp van de tekst te trekken
  - B een samenvatting van de tekst te geven
  - C een voorbeeld bij het onderwerp van de tekst uit te werken
  - D het centrale probleem van de tekst te benoemen
- 1p 12 Waarvan zijn “vaders en moeders die de school van hun kinderen voor de rechter dagen” (regels 16-18) een voorbeeld volgens deze tekst?
→ Gebruik één woord uit alinea 2 voor je antwoord. Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 13 Boven welke alinea past het kopje ‘Oorzaken curlinggedrag bij ouders’ het best? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 14 Citeer de kernzin van alinea 4.
- 1p 15 In alinea 6 staan de volgende twee zinnen: “Als een ouder de problemen oplost, kan de jongere de situatie niet zelf aanpassen. Hij kan die oplossingen niet in de hersenen opslaan en zich deze op een later moment dan ook niet herinneren.” (regels 94-99)
Welk verband is er tussen deze zinnen?
- A De eerste zin beschrijft een middel; de tweede zin het doel.
  - B De eerste zin noemt een oorzaak; de tweede zin het gevolg.
  - C De tweede zin geeft een tegenstelling bij de eerste zin.
  - D De tweede zin geeft een voorbeeld bij de eerste zin.
- 2p 16 Geef van de beweringen in de uitwerkbijlage aan of deze juist of onjuist zijn op basis van alinea’s 4, 5 en 6.
→ Zet in de uitwerkbijlage een kruis in de juiste kolom.
- 1p 17 In alinea 7 zegt Jolles: “Doe je **dat** niet, dan kweek je óf angstige óf luie kinderen, die verwachten dat anderen dingen voor hen doen.” (regels 110-112)
→ Wat bedoelt Jolles met het vetgedrukte ‘dat’? Noteer je antwoord in de uitwerkbijlage.
- 1p 18 Wat is het verband tussen alinea’s 6, 7 en 8 enerzijds en alinea 9 anderzijds?
Alinea 9 geeft
- A een reden bij alinea’s 6, 7 en 8.
  - B een samenvatting van alinea’s 6, 7 en 8.
  - C een tegenstelling bij alinea’s 6, 7 en 8.
  - D een toelichting bij alinea’s 6, 7 en 8.

- 1p 19 “Ouders zouden daarom hun focus moeten verleggen van het nú leuk en gezellig houden naar het zelfstandig maken van kinderen.”
(regels 129-132)
In alinea 5 wordt een nadelig gevolg beschreven van een opvoeding waarbij alles leuk en gezellig moet zijn.
→ Welk nadelig gevolg van deze opvoeding voor ouders staat er in deze alinea? Citeer het zinsgedeelte waarin het nadelige gevolg voor ouders staat.
- 1p 20 In alinea’s 12 en 13 gaat Jolles in op het geven van feedback door ouders. Waarom is dit volgens hem zo belangrijk voor tieners? omdat feedback uiteindelijk leidt tot
- A continue aanpassingen in de hersennetwerken van jongeren
  - B ervaringen die op een later moment gebruikt kunnen worden
  - C gesprekken met open vragen in plaats van voorgeschotelde oplossingen
  - D zelfredzame kinderen die hun leven invulling geven zonder hun ouders
- 1p 21 Citeer de zin uit alinea 12 of alinea 13 die de belangrijkste boodschap van Jolles weergeeft.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.